

שבת כב: (12 מהסוף) עד כג: (2 מסוף הצרות)

ביאורי מושגים
פאה - בסיום כל קציר יש להותיר חלק שלא נקצר (החובה היא להותיר דוקא בקצה השדה) מהתורה אין שיעור לכמות שמשאירים אולם חז"ל תיקנו שיעור של 1/60.
אופי הדין - אופי דין פאה שונה מממתנת העניים - מעשר עני.
 מעשר עני הוא מתנה **מהיבול** - האדם מחויב לתת חלק מהיבול לעניים.
פאה היא מתנת קציר - האדם מחויב לתת חלק מהקציר לעניים.

דחיה: שם הטעם הוא אינו בגלל הנחה או ההדלקה אלא כיוון שבמקרים אלו לא נראה שהדלקת הנר היא לשם מצות חנוכה.

נסיונות הוכחה שנכשלו:
 1. רבא קבע שהמחזיק בידו נר חנוכה לא יצא ידי חובה - משמע שהנחה עושה מצוה.
 2. רבא קבע שהמוציא נר מביתו לפתח לא יצא ידי חובה - משמע שהדלקה עושה מצוה.

ספק הגמרא:
 האם 'הדלקה עושה מצוה', (ההדלקה היא המצוה).
 או 'הנחה עושה מצוה', (ההנחה היא המצוה).

הוכחות שנשארו למסקנה:
 1. ריב"ל קבע שאם רוצים לייעד נר דלוק לנר חנוכה יש **חובה לכבותו ולהדליקו** - משמע שהדלקה עושה מצוה.
 2. נוסח הברכה - אנו מברכים **להדליק נר** ולא להניח נר - משמע שהדלקה עושה מצוה.

למסקנה הדלקה עושה מצוה. לכן חרש שוטה או קטן שהדליקו נרות לא הועילו כלום.

הפתרונות המוצעים לאורח:
 1. אם הוא נשוי - אשתו מדליקה עליו בביתו.
 2. אם אינו נשוי - ישתתף כספית בהדלקת הנר של בעה"ב.

החייבים בנר חנוכה
 1. נשים חייבות בנר חנוכה הואיל וגם הן היו באותו הנס.
 2. אורח חייב בהדלקת נרות.

ייחודו של שמן זית
 1. כל השמנים יפים לנר חנוכה - ושמן זית המובחר ביותר.
 2. כל השמנים טובים לעישון ולגיבול דיו - ושמן זית המובחר ביותר.

ברכה על נר חנוכה
 1. **הרואה נר מברך 'שעשה ניסים'**, וביום הראשון מוסיף גם **שהחיינו**.
 2. המדליק נר מברך **'להדליק' ו'שעשה ניסים'**, וביום הראשון מוסיף גם **שהחיינו**.

קושיה: אם מברכים על מצוות דרבנן מדוע אין מברכים על הפרשת דמאי?
תשובות:
אביי: דמאי היא תקנת ספק ולא תקנת ודאי.
רבא: עקרונית רוב עמי הארץ מעשרים. לכן תקנת דמאי היא חומרא ולא תקנה עקרונית.

קושיה: איך ניתן לברך על נר חנוכה 'אשר קידשנו במצוותיו' הרי זוהי תקנת חכמים?
תשובות:
 1. ה' ציוונו 'לא תסור מכל אשר יורוך'.
 2. מדין 'שאל אביך ויגדך זקנך ויאמרו לך'.

רב הונא: חצר שיש לה שני פתחים חייבים להדליק חנוכה בשני הפתחים.
התוספת של רבא: דין זה תקף רק כשהפתחים בשתי רוחות שונות.

טעם הדין: משום חשד, אנשי העיר יודעים אמנם שיש עוד פתח לחצר אבל הם לא רואים אותו כעת והם יחשדו באנשי הבית שלא הדליקו.

חשד הינו מניע משמעותי בקביעת הלכות וכך מופיע בברייתא:

- ר' שמעון: החובה להותיר פאה דוקא בקצה השדה נובעת מ4 סיבות:
1. למנוע קנוניה בין בעה"ב למקורביו.
  2. למנוע בזבוז זמן מהעניים.
  3. למנוע לזות שפתים - חשד.
  4. למנוע מרמאים לטעון ש'הם כבר הניחו'.

הלכות שונות בעניין נר חנוכה

1. נר עם כמה פתילות - אם כפו קערה על הנר, והפתילות נפרדות - הן נחשבות ככמה נרות. אם הפתילות לא נפרדות - הן מדורה ואינן נחשבות אפילו כנר אחד.
2. אדם שאין לו כסף אלו מצוות קודמות - נר שבת קודם לנר חנוכה ולקידוש - משום שלום בית. נר חנוכה קודם לקידוש - משום פירסום הנס.

שכר המצוות

המקפיד ומהדר במצוות נר שבת וחנוכה - מצוות שמטרתה ליצוק קדושה לבית ולמשפחה - משפחתו מתברכת וזוכה לבנים תלמידי חכמים.

המקפיד ומהדר במצוות מזוזה - מצוה שמטרתה ליצוק קדושה בלבושי האדם - לבושו מתברכים וזוכה לטלית נאה.

המקפיד ומהדר במצוות קידוש היום - מצוה שמטרתה ליצוק קדושה בשמחת הלב (ואין שמחה אלא בין) - שמחתו מתברכת וזוכה לשפע של יינות.

שכר היחס הראוי לחכמים

האוהב ת"ח - יהיו לו בנים ת"ח.
 המכבד ת"ח - יהיו לו חתנים ת"ח.
 הירא מת"ח - יהיה ת"ח בעצמו (ואם אינו מוכשר לכך יקשיבו לדבריו כמו לדברי ת"ח).

זמן הדלקת נר שבת

למרות שהזמן העקרוני של הדלקת הנרות הוא עם חשכה - יש להקדים את הזמן (בדומה לעמוד האש שהגיע עוד בזמן של עמוד הענן) ובלבד שלא יקדים יותר מדאי.